

IVANCSÓ BAZIL

Visszatérő pogányság Izlandon

Nyugat-Európában már mindennapos jelenség lett a keresztény templomok bezárása, mecsetté alakítása vagy lerombolása. Keresztény ember ehhez nem szokhat hozzá, nem tűrheti mindezt el lelki fájdalom nélkül. Keresztény kötelességünk nemcsak a templomok pusztítása elleni tiltakozás lenne, hanem fenntartása, természetesen hitünk gyakorlása által. Ha ugyanis ezek a templomok nem ürülnének ki, akkor nem kerülne rájuk lakat, nem rombolnák le, vagy nem alakítanák mecsetté.

Tragikomikum, hogy egy németországi templom lerombolása ellen Greenpeace-aktivisták tiltakoznak, és nem helyi hívő keresztények ezrei. Az előbbieket pedig nem vallásos meggyőződésből, hanem a templom és környéke alatt tervezett szénbánya megnyitása ellen.

Már Szent II. János Pál pápa figyelmeztetett Európa hitvesztésére – amely szerinte megtagadja keresztény gyökereit –, illetőleg iszlamizációjára. Az elsőből következik a második. Az elemzői vélemények megoszlanak arról, hogy túl vagyunk-e már a huszonnegyedik órán ahhoz, hogy a valamikori keresztény Európa észhez térjen, és újra keresztény legyen; vagy még nem.

És most itt van a hitehagyás újabb példája: Izland. A szigetország velünk és a lengyelekkel egyszerre, 1000-ben vette fel hivatalosan a kereszténységet, ám már a 8. századtól – ír benedek szerzetesek térítése nyomán – folyamatos ott a kereszténység jelenléte. Igaz, a vikingekből, skótokból és írekből kialakult pogány izlandi nép nehezen tűrte a térítést, az első misszionáriusokat megölték. 1000 körül már a lakosság fele keresztény volt. A Thingvellirmezőn (amely most festői szépségű nemzeti park és a Föld egyik legérdekesebb helye amiatt, hogy az európai és az észak-amerikai tektonikus lemezek találkozásának helye) kellett ebben az évben eldönteni Izland államvallását. Ezzel a feladattal a törvénytmondót bízták meg, aki többnapos gondolkodás után úgy

döntött, hogy bár ő maga pogány, Izland mégis keresztény ország legyen. Ezzel – azt remélte – kevesebb lesz a belviszály, és az akkor még független szigetország nem kerül összetűzésbe a norvég királlyal, Olaf Trygvasonnal, aki amúgy is erőteljesen szorgalmazta a kereszténység felvételét a szigeten. A törvény szerint a pogányok otthonaikba szorulnak vissza, de a négy fal között gyakorolhatják a kereszténytől eltérő vallásukat. A pogány törvénytmondó azonnal meg is szabadult amulettjeitől, pogány tárgyaitól, bedobta azokat Izland legszébb vízesésébe – amely azóta az Istenek vízesése (Godafoss) nevet viseli. A kereszténység felvétele után ezen a területen épült Izland első temploma a 11. században, majd újabbak is, mindenfelé a szigeten. Pogány templomok többé nem épülhettek. A történet tehát szépen indult.

A sziget 1262-ben Norvégia, 1397-ben pedig Dánia uralma alá került. 1540-ben III. Keresztély dán király parancsára mindenkinek át kellett térnie az evangélikus hitre. Izlandon ekkor két katolikus egyházmegye volt, két püspökkel az élén. A déli püspökség azonnal hajlandó volt az áttérésre, az északi azonban nem. Jón Arason püspök az ellenálláshoz III. Pál pápa és V. Károly német-római császár segítségét is igénybe vette, ám 1550-ben a protestánsok kezére került, akik november 7-én kivégezték. Jón püspök kivételes műveltségű ember volt, az izlandi könyvnyomtatás elindítója, két norvég hittérítő misszió is részt vett. Tervei között szerepelt a Biblia izlandi nyelvre fordítása. Ma Izlandon nemzeti hős, ám nem a katolikus hitéért vállalt vértanúsága, hanem a dánokkal szembeni bátor ellenállása miatt.

1848-tól újra engedélyezett a Katolikus Egyház a szigetországban, amelyet 1855-ben alapítottak újra, ezután elkezdett terjedni. Jelenleg a lakosság 3,8%-a katolikus vallású (közülük alig 1% izlandi, a többi vendégmunkás). Ma csak egy egyházmegye és egy püspök van (a szlovák származású Dávid Bartimej Tencer), a székesegyház Reykjavíkban található. A lakosság 92%-a evangélikus.

Az izlandi pogányság azonban évszázadokon át megmaradt, mivel a törvény lehetőséget adott rá („otthon, a négy fal között”). Az izlandiak fennmaradó 4,2%-a egyéb vallások híve, amelyből közel 1% (2400 fő) a pogány ősi vallást jelenti, amely 1972 óta létezik újra hivatalos formában is. Három éve megkezdték a pogány templom építését, amelynek befejezése az idei évre várható. Vagyis több mint ezer év után újra pogány templom épül Izlandon, amelyben majd imádni lehet Thort, Odint, Frigget és a többi viking istent. Az épület 250 fő befogadására lesz alkalmas, kör alakú, ugyanakkor viking hajót formázó, kupolás épület, Reykjavík egy külső kerületében épül fel. Hegyoldalba, 4 méter mélyre vájják úgy, hogy a kupola átértesse a napfényt. A tervek szerint a pogány templomban esküvők és temetési szertartások is lesznek. (A pogány „egyház” ma azonos neműeket is összead.)

Az izlandi keresztények körében végzett közvélemény-kutatás szerint a 25 év alatti fiatalok körében senki nem hisz abban, hogy a világot Isten teremtette volna, helyette az ösrobbanást és az evolúciót fogadják el teljes mértékben. Az evangélikus izlandiak ma egyáltalán nem vallásosak, rengeteg a házasságon kívül született gyermek, és egyre több a keresztetetlen.

Mit mondjunk az egyre erősödő pogányságra? Mondhatnánk, hogy a multikulturalizmust növeli, de keresztény nézőpontból vajon jó ez? Szent Pál apostol megadja a választ: **„Amit a pogányok áldoznak, nem az Istennek, hanem a sátánnak áldozzák. Igazán nem óhajtom, hogy közösségetek legyen a gonosz lelkekkel. Ti nem ihatjátok az Úr kelyhét is, meg a sátán kelyhét is. Nem részesedhettek az Úr asztaláról meg a gonosz lélek asztaláról. Vagy ingerelni akarjuk az Urat? Talán erősebbek vagyunk nála?”** (1Kor 10,20–22)

ÉRTÉK

MIDŐN AZ ÚR JÉZUS A SZENT SZÜZTŐL SZÜLETETT,
MEGVILÁGOSÍTOTTA A MINDENSÉGET, A PÁSZTOROK
ZENGEDEZNEK, A BÖLCSEK HÓDOLNAK, AZ ANGYALOK
ÉNEKELNEK, HERÓDES FELHÁBORODIK, HOGY
TESTBEN JELENT MEG ISTEN, A MI LELKÜNK ÜDVÖZÍTŐJE.